

REISVERSLAG BERLIJN

13 - 17 mei 2010

Donderdag 13 mei 2010

Als je iets voor zeven uur 's ochtends van Schiphol vertrekt, dan moet je dus al om drie uur je bed uit. Een beetje vroeg als je vakantie hebt ☺. Ik ben dan ook nog niet helemaal wakker als we om half vijf in de trein naar de luchthaven zitten. Ruim twee uur later vertrekt ons vliegtuig naar Berlijn. Onderweg doen we even onze ogen dicht, maar lang slapen kunnen we niet, want de vlucht duurt maar kort. We komen aan op vliegveld Tegel, aan de noordkant van de stad. Als we het vliegtuig uitlopen, komen we meteen bij de bagageband en een kwartiertje later staan we buiten. Berlijn heeft een goed metronet, maar vanaf Tegel gaan er alleen bussen naar de stad. We kopen een ov-kaart waarmee we vijf dagen onbeperkt met het openbaar vervoer kunnen reizen. De bus brengt ons in twintig minuten naar de Kurfürstendamm, de lange en brede winkelboulevard in het centrum van de stad. Ons hotel zit in de Lietzenburgerstrasse, die evenwijdig loopt aan de Kurfürstendamm. Onze kamer is uiteraard nog niet klaar, dus we laten onze bagage in het hotel achter en gaan aan de 'Ku'damm' op zoek naar koffie. Al snel lopen we spontaan langs de Kaiser Wilhelm Gedächtniskirche, de kerk die eind negentiende eeuw werd gebouwd en tijdens de Tweede Wereldoorlog bij een bombardement zwaar werd beschadigd. De ruïne van de kerk is behouden als symbool voor de verwoestingen van de oorlog.

Nadat we vlakbij de Gedächtniskirche koffie hebben gedronken, nemen we vanaf Bahnhof Zoo de metro naar de Potsdamerplatz. In de tijd dat Berlijn was verdeeld in oost- en west-Berlijn, was dit centraal gelegen plein een verlaten gebied, omdat ook hier de muur liep. Na de hereniging zijn er rondom het plein moderne kantoorgebouwen en een nieuw metrostation gebouwd. De grote kantoorcomplexen tonen het nieuwe, moderne Berlijn. Op Potsdamerplatz zelf is een tweedehands markt gaande, waar je onder andere memorabilia uit oost-Berlijn kan kopen. Het is een uiting van 'Ostalgie', nostalgie naar het oude Oost-Duitsland. Ook de populariteit van 'der Ampelmann', het groene mannetje van de Oost-Duitse stoplichten (die nu zelfs in het voormalige west-Berlijn opduikt), is daar een voorbeeld van. Vanaf Potsdamerplatz is het maar een paar honderd meter lopen naar de Holocaust Memorial. Dit in 2006 onthulde monument ter nagedachtenis aan de Joden die in de Tweede Wereldoorlog zijn vermoord, bestaat uit ruim 2700 massieve grijze stenen blokken die dicht op elkaar staan. Je kan er tussendoor lopen en naarmate je verder naar het midden loopt, worden de blokken hoger en loop je in een soort doolhof met hoge grijze muren. Heel apart.

Een klein stukje verder bevindt zich het icoon van Berlijn: de Brandenburger Tor. In 1791 gebouwd stond de Brandenburger Tor in de vorige eeuw ruim drie decennia vlak naast de muur die Berlijn in tweeën deelde. Aan de oostkant om precies te zijn. Het is een prachtige, statige stadspoort. Maar wel één die vanuit het westen lange tijd alleen te zien was vanaf een observatiepunt bij de muur. Een poort die nergens toegang toe gaf. Het is enorm druk rondom de Brandenburger Tor en op het Parizer Platz, het plein aan de oostkant van de poort. Aan de andere kant van het plein begint Unter den Linden, misschien wel de bekendste straat van Berlijn. Iets verderop lopen we een zijstraat in. Een parkeerplaats tussen appartementencomplexen markeert de plek waar zich tot 1945 de bunker van Adolf Hitler bevond. In dit grote ondergrondse bunkercomplex, met muren van drieënhalve meter dik,

verbleef Hitler tijdens de laatste jaren van de Tweede Wereldoorlog. Terwijl de geallieerden de stad binnenvielen, bleef Hitler van hieruit tevergeefs opdracht geven de stad tot het bittere eind te verdedigen. Hier trouwde hij met Eva Braun en pleegde hij (samen met Braun) op 30 april 1945 zelfmoord. Nu herinnert alleen een informatiebord aan wat hier meer dan een halve eeuw geleden plaats vond.

We lunchen in een restaurantje aan Unter den Linden. Deze brede boulevard is vernoemd naar de bomen aan weerszijden van de wandelpromenade in het midden. In de zomer kan je hier heerlijk slenteren, op een bankje in de zon zitten of koffie drinken bij één van de vele kiosken. Daar is het nu niet echt weer voor. Het is fris en bewolkt, maar gelukkig wel droog. Halverwege Unter den Linden lopen we naar rechts richting de Gendarmenmarkt. Een fraai plein met aan de ene kant de Französischer Dom en aan de andere kant de Deutscher Dom, beide klassieke gebouwen met imposante koepels. Er tussenin staat Berlijn's concertgebouw. Via het Ministerie van Buitenlandse Zaken, dat behalve in een modern nieuw gebouw ook deels gevestigd is in het voormalige hoofdkwartier van de Oost-Duitse Socialistische Eenheidspartij (SED), komen we terug aan de andere kant van Unter den Linden. Hier lopen we nog even langs de Neue Wache, dat dient als monument voor alle Duitse oorlogslachtoffers. Voor vandaag hebben we wel genoeg gezien en gelopen. We lopen Unter den Linden af en nemen vervolgens de metro terug naar ons hotel. Tijd om even te relaxen, voordat we gaan eten in een restaurantje vlakbij het hotel.

Vrijdag 14 mei 2010

Na een eenvoudig, maar goed ontbijt in de wel wat krappe eetzaal van het hotel, nemen we de metro naar het station Brandenburger Tor. Schuin achter de poort staat de Reichstag. Dit negentiende eeuwse gebouw werd in 1933 door de Leidenaar Marinus van der Lubbe in brand gestoken. De brand in de Reichstag was mede aanleiding voor Hitler om het Duitse parlement te ontbinden en de macht naar zich toe te trekken. Het zou een niet onbelangrijke stap blijken op weg naar de Tweede Wereldoorlog. Na de oorlog werd het zwaar beschadigde gebouw hersteld, maar zonder de koepel die het oude gebouw had gesierd. Toen de Duitse regering na de hereniging besloot dat Berlijn weer regeringszetel zou worden, werd de Reichstag gerenoveerd en voorzien van een moderne, glazen koepel. Naast de Reichstag, langs de rivier de Spree, werden nieuwe, strak vormgegeven regeringsgebouwen neergezet. De moderne architectuur van de koepel en de nieuwe gebouwen vormt een scherp contrast met het klassieke gebouw. Buiten de Reichstag staat een enorm lange rij mensen te wachten om de glazen koepel te bezoeken. Op basis van de lengte van de rij en het tempo waarin deze zich (niet) voortbeweegt, schatten we de wachttijd op zeker twee uur. Daar hebben we nu geen zin in, dus we besluiten op een later moment terug te komen.

We lopen naar Potsdamerplatz en vandaar via de Stresemannstrasse naar de Niederkirchenstrasse. We volgen hier de route waar de muur heeft gestaan. In het wegdek is met keien gemarkeerd waar de muur precies stond. Het is een vreemd idee dat je steeds kan zien dat de gebouwen aan de ene kant van de straat in west-Berlijn stonden en die aan de andere kant in oost-Berlijn. De muur liep hier dwars over de straat. In de Niederkirchenstrasse staat een stuk van ongeveer honderd meter van de oorspronkelijke muur. Daarnaast staat de Topography of Terror, een museum over het nazi-regime. Een klein stukje verder is één van de bekendste bezienswaardigheden van Berlijn: Checkpoint Charlie. Het is één van de weinige plekken waar je vóór 1989 van west- naar oost-Berlijn kon. Mits je daarvoor in aanmerking kwam. Voor inwoners van oost-Berlijn was het passeren van de grenspost uitgesloten. Sommigen probeerden met valse papieren de zwaar bewaakte grens over te steken of stelden hun leven in de waagschaal door 's nachts heimelijk het ijzeren gordijn te passeren. Slechts een enkeling

slaagde, de rest werd gedood of gevangen genomen. De vluchtpogingen zijn gedocumenteerd en nu te zien in het bij Checkpoint Charlie gelegen Mauer Museum. Dit museum bezoeken we na de lunch (in een broodjeszaak om de hoek, waar we na het museum ook koffie drinken).

In de loop van de middag lopen we richting de Tiergarten. Dit is de grote groene long van Berlijn, een groot, mooi aangelegd park. De Tiergarten wordt in het midden doorsneden door de Strasse des 17 Juni (twee keer drie banen, dus geen klein weggetje), maar ondanks het geluid van het verkeer kan je hier heerlijk wandelen en in de zomer met mooi weer in het gras liggen. Na deze best wel lange wandeling gaan we terug naar ons hotel. We eten vanavond in een modern Turks restaurant, waar we heerlijk (en veel) eten. Berlijn heeft een echte cultuur van buiten de deur eten en uit eten gaan is hier dan ook een stuk goedkoper dan in Nederland.

Zaterdag 15 mei 2010

Het weer werkt vandaag niet mee. Het is grijs en nat. We wilden vandaag aan de oostkant van de Spree oost-Berlijn bekijken, maar dat stellen we uit tot morgen. In plaats daarvan bezoeken we 's ochtends het DDR-museum. Met dit weer hebben meer mensen behoefte om iets binnen te doen, dus we staan wel een tijdje in de rij. Het DDR-museum is maar klein en het is er erg druk. Het museum geeft een beeld van het dagelijks leven in Oost-Duitsland. Veel dagelijkse dingen en gebruiksartikelen uit die tijd waren niet eens zoveel anders dan in het westen. Maar de hele organisatie van de samenleving was totaal anders: een door de staat gereguleerde markt, kinderen die van jongs af aan lid zijn van de jeugdafdeling van de SED, door de staat georganiseerde vakanties (in een beperkt aantal Oost-Europese landen en Rusland) en door de staat gecontroleerde kranten die allemaal hetzelfde schrijven. En burgers die leefden met de voortdurende angst onder controle te staan van de geheime dienst Stasi.

Na het DDR-museum drinken we koffie en besluiten we de middag te gaan shoppen. En waar kan je dat beter doen dan aan de Kurfürstendamm? Nadat we door het grootste warenhuis van Berlijn, het Kaufhaus des Westens (KDW) zijn gelopen, komen we langs de 'Ku'damm' overal voetbalsupporters tegen. De Duitse bekerfinale wordt vanavond in Berlijn gespeeld en overal lopen groepjes rood-witte fans van Bayern München en groen-witte aanhangers van Werder Bremen. Ze zijn luidruchtig, maar vooralsnog verloopt alles in een gemoedelijke sfeer. Zoals de hele sfeer in Berlijn relaxed is. Met de opbrengst van een middagje shoppen komen we terug in het hotel, waarna we bij de Italiaan in de buurt gaan eten.

Zondag 16 mei 2010

We nemen vanochtend de metro naar het voormalige oost-Berlijn en lopen daar een stukje door het oostelijke deel van Kreuzberg. De oude wijk, met veel grafitti en schotelantennes ziet er een beetje vervallen uit. In een parkje vlakbij de rivier de Spree staat nog een oude wachttorens. Dergelijke wachttorens stonden om de driehonderd meter overal langs de muur om te voorkomen dat mensen van oost naar west zouden vluchten. We steken de rivier over waar aan de andere kant een stuk van de oorspronkelijke muur staat. Dit stuk, East Side Gallery geheten, is voorzien van muurschilderingen, sommige uit de tijd dat de muur nog de grens vormde, andere nadien aangebracht.

In oost-Berlijn vormde de Karl Marx Allee dé hoofdstraat. Deze brede boulevard is aan weerszijden voorzien van identieke appartementencomplexen in typische Oost-Europese architectuur. Het is zondag en erg rustig op straat. Halverwege drinken we koffie in één van de weinige gelegenheden die open zijn. De Karl Marx Allee eindigt (of begint?) bij de

Alexanderplatz. Het plein wordt gedomineerd door een groot winkelcentrum, een metrostation en een ondergrondse parkeergarage in aanbouw. Aan de andere kant van Alexanderplatz staat het gebouw dat je vanaf vrijwel iedere plek in Berlijn kan zien: de Fernsehturm. Het 365 meter hoge betonnen gevaarte, met de kenmerkende metalen bol is in de jaren zestig van de vorige eeuw gebouwd en domineert de skyline van Berlijn. Hier vlakbij vinden we ook het standbeeld van Karl Marx en zijn leerling Engels en de Berliner Dom.

Nadat we hebben gelunched lopen we verder richting de Neue Synagoge, die in de Kristalnacht in brand werd gestoken, na de oorlog geheel in oorspronkelijke staat werd hersteld en waarvan de koepel nu te bezoeken is. Hierna gaan we naar de Gedächtnisstätte Berliner Mauer. Hier in het noordelijke deel van Berlijn is een stuk van de muur bewaard gebleven, inclusief de tweede muur en het stuk niemandsland, de 'dodenstrook', ertussen, inclusief wachttorens. Zo zag de grens er gedurende ruim drie decennia uit. Overal dwars door de stad.

In de loop van de middag zijn we terug in 'mitte', het centrum van de stad. Een bezoekje aan Berlijn is niet compleet zonder de beroemde Berliner currywurst. Wij eten onze currywurst op een terrasje aan het begin van Unter den Linden, met uitzicht op de Brandenburger Tor. Een toplocatie ☺. Inmiddels is de zon doorgebroken. We doen vanmiddag nog één ding: de rij voor de Reichstag is in drie dagen niet zo kort geweest, dus besluiten we de koepel te bezoeken. De rij en security check duren vijftig minuten, waarna we vanaf het dak van de Reichstag genieten van het fantastische uitzicht over Berlijn. In de glazen koepel loop je via een spiraalvormig pad rondom door de koepel naar boven. Een prachtig stukje architectuur en een geweldig uitzicht.

Maandag 17 mei 2010

De laatste dag in Berlijn doen we rustig aan. Nadat we onze bagage in een locker in Bahnhof Zoo hebben gedaan en koffie hebben gedronken, bezoeken we Schloss Charlottenburg, een groot zeventiende eeuwse paleis met een groot park, waar we een uurtje wandelen en op een bankje even heerlijk in de zon liggen. Bij een restaurantje tegenover Charlottenburg lunchen we, waarna we met de metro terug gaan naar de Kurfürstendamm. We hebben alles gezien wat we wilden en zijn wel klaar met winkelen. We drinken nog één keer koffie, halen broodjes voor onderweg en vertrekken daarna naar luchthaven Tegel voor onze vlucht naar huis. Op dat moment weten we nog niet dat Schiphol vandaag een aantal uren gesloten is geweest wegens de aswolk die een vulkaan op IJsland heeft veroorzaakt. Onze vlucht heeft daardoor twee uur vertraging, waardoor we pas na middernacht op Schiphol landen. Maar we hebben een zeer geslaagde citytrip achter de rug. Berlijn is een relaxte stad waar heel veel te zien is, waar je prima kan winkelen, goed en voordelig uit eten kan gaan en met een uitstekend metrosysteem. Zeker een bezoek waard dus!